

Coll de Comadoms

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Sector sud-est del terme de Gaià
Emplaçament Ctra. BP 4313 que surt de Balsareny, al km. 35 pista direcció N uns 3 km. A cal Pons camí E uns 2 km
Alçada: 555

Coordenades:

Latitud: 41.91511
Longitud: 1.97171
UTM Est (X): 414726
UTM Nord (Y): 4640862

Classificació

Número de fitxa 08090-14
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle XIV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA 16510
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08089A010000080000YH
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dl., 14/05/2018 - 02:00

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval, emplaçada a la punta d'una altipla que es troba a l'extrem sud-est del terme de Gaià. Consta d'un cos residencial de planta pràcticament rectangular (amb planta baixa més dos pisos) i un gran conjunt de coberts que es troben al sud-oest, deixant només un estret corredor entre els coberts i la casa. La masia té l'aspecte d'un gran casal obrat majoritàriament al segle XVIII i amb importants ampliacions al XIX. El nucli originari es troba a ponent, on es conserva l'antic portal adovellat, actualment dins d'una estança dels baixos. D'aquí la casa es devia ampliar cap a diferents bandes i, ja al segle XIX (1885) s'habilità l'actual façana principal, que compta amb un portal fet amb arc escarser i unes galeries a l'extrem sud. També en aquesta època s'hi van fer altres obres, com el cos adossat al nord o la pallissa. En el sector nord de la casa antigament hi havia la masoveria, mentre que la resta de l'habitatge l'ocupaven els propietaris, que no han deixat mai de residir a la masia. Els murs de la casa són de maçoneria, i les finestres són emmarcades amb llindes i brancals de pedra a la façana nord-est, mentre que a les parts ampliades al segle XIX, que són la majoria, els emmarcaments són amb maó. A la façana nord-est la casa té una eixida amb terrasses, adaptades modernament, que donen accés directament al primer pis. Al nord, al voltant de l'era, hi ha altres coberts aïllats, com ara una magnífica pallissa amb portal de punt rodó.

Observacions:

Placa al portal principal: Josep Coll Torra, Àngela Coll de Pont

Llinda encastada a l'eixida nord-oest, procedent d'algun altre indret de la casa: J H COLL Y
PUIXORIOL ME FECIT ANY 1805.

Inscripció a la pallissa: 1894

Placa de marbre a la façana nord-oest de la lliga del bon mot: "Alabat sia Déu. Per vostra pròpia dignitat i respecte als altres parleu bé".

Informació facilitada per Josep Coll Pujols i Joan Coll Prat

Història

Segons s'esmenta en el llibre sobre Oristà de l'historiador ORDEIG i MATA (1995), hi ha notícies sobre l'existència del Coll de Comadoms de l'any 900. D'altra banda, Antònia Coll afirma que la casa originària era en un lloc diferent de l'actual. Segons dades recopilades per Josep M. Badia, aquest mas apareix documentat al segle XIV. Concretament s'esmenta en un document de 1317 de l'Arxiu parroquial del Mojal, ja com a "Col de Comadons". Com a excepció, formava part de la parròquia de Sant Miquel de Terradelles, però dins del terme del castell de Gaià. Ja al segle XVII, segons un capbreu del castell de Gaià de 1692-93, es designa com a Coll de Comadoms Subirà. L'hereu era Josep Coll, i posseïa tres masos secundaris: Coll de Comadoms Jussà (un mas que devia trobar-se en una cota més baixa però del qual els actuals propietaris no en tenen cap record), Viranes (només la meitat de les terres) i les Salades. La família Coll ha continuat al capdavant del mas fins a l'actualitat. El 1805, segons una inscripció de la casa, el propietari era J H Coll i Puixoriol. A finals del segle XIX el propietari era Josep Coll Torra, casat amb Àngela Pont. En aquest moment es van fer importants reformes i ampliacions. Tal com hem dit, es construï una nova façana (1885), la pallissa (1894) i es devia ampliar i remodelar tota la casa. Posteriorment, el nucli del mas pràcticament no ha sofert modificacions exteriors. Segons el Registre de la Riquesa de 1883 el Coll de Comadoms ja no tenia els masos associats i la seva heretat abastava 78,93 ha, cosa que el situava com un mas de tamany mitjà. Josep Coll conreava directament totes les terres, sense l'ajuda de cap parcer. Tanmateix, aquestes dades podrien ser inexactes ja que, segons els propietaris, els masos Viranes i Salades no han deixat mai de ser de Coll de Comadons. Aquests masos eren portats per masovers. L'hereu del matrimoni entre Josep i Àngela va ser Josep Coll Pont, que es casà amb Cinta Pujols. El seu fill i hereu fou Josep Coll Pujols,

nascut el 1934 i actual propietari. Es casà amb Maria Carme Prat Puigoriol. El seu fill és Joan Coll Prat. Tots continuen residint al Coll de Comadons.

Pel que fa a la masoveria, fins a principis de segle XX encara hi vivia una família. Entorn de 1930 van marxar i la noia es va casar un tall Terradellas, d'ofici paleta. La seva filla és Mercè Terradellas, que va ser regidora a l'Ajuntament de Balsareny i més tard alt càrrec de la Generalitat de Catalunya a les dècades de 1990 i 2000.

Bibliografia

BADIA, Josep M; TORRES, Jordi (2016). "Camins històrics", "Història", "Arquitectura", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 28, 60, 68, 85

IGLESIAS PERA, Lluís (2006). Pla Especial Urbanístic pel qual es cataloguen les masies i cases rurals del municipi de Gaià. Ajuntament de Gaià (document no aprovat oficialment), núm. 16.1, 16.2.

ORDEIG MATA, Ramon (1995). Oristà i la seva història, Vic.

